

Stežka přírodního a kulturního dědictví Evropy

Na popud Rady Evropy byl vyhlášen Evropský rok kulturního dědictví, který započal v celé Evropě i v České republice, která se stala rovněž spolupořádající zemí, v září 1999 a bude oficiálně probíhat do září 2000. Evropský rok kultury má v roce na konci 20. století připomenout všem lidem v Evropě jejich bohaté kulturní dědictví uplynulých tisíciletí a umožnit lidem aby jej vnímali a nově si jej přiblížili v naší současnosti.

V České republice proběhne a bude probíhat v rámci jednotlivých akcí po celý rok mnoho aktivit spojených s umožněním návštěvy významných místních pamětihodností, zpřístupněním doposud nepřístupných míst naší historie a organizací zajímavých tras pro turisty, kde se kloubí přírodovědná a kulturní rovina poznání.

Stežka geologického a kulturního dědictví na území Chráněné krajinné oblasti Český kras je jednou z akcí, které mají přiblížit návštěvníkům zajímavou formou nejen přírodní krásy vápencové oblasti, ale i historii těžby, která je s tímto územím po dlouhá staletí spjata a dodnes tvoří její největší zátěž.

Stežka přírodního a kulturního dědictví je koncipována jako zkrácená součást nově vytvořené geologické naučné stežky v západní části Českého krasu, doplněné zastávkami souvisejícími s historií těžby vápence. Celkové vyznění stežky má návštěvníka, turistu, vést k poznání spojitosti přírodních krás oblasti s činností člověka od pradávna až dodnes. Území Chráněné krajinné oblasti, jak jej dnes známe, bylo spoluvytvořeno rukou člověka a tvořivými silami přírody, což by měla stežka návštěvníkům připomenout.

Chráněná krajinná oblast Český kras

byla vyhlášena v roce 1972 a rozprostírá se na ploše o celkové výměře 12.823 ha v území mezi Prahou a Berounem. Jde o území na starém vápencovém horninovém podkladu s význačnými a charakteristickými krasovými jevy, se zachovalými ekosystémy teplomilných dubových a dubohabrových lesů, skalních stepí a lesostepí, místy i vápencových sutí s mnoha druhy rostlin a živočichů včetně druhů chráněných zákonem.

Celá oblast byla osídlena již ve vzdálené minulosti člověkem. Doložené nálezy jsou 4 tisíce let a více staré. Na území se střídaly skupiny různých obyvatel a nejmasivněji trvale bylo poprvé osídleno Kelty, kteří díky zemědělství a pastevectví vtiskli krajinně charakteristický ráz pastvin a políček v lesích. Zbytky keltských osad a sídel jsou na více místech Českého krasu. Krajina je unikátní, mimo jiné, protože mnohé stepní a skalní lokality a rozvržení mozaiky polí a lesů jsou dochovány ve stavu, v jakém byly udržovány po mnoho staletí díky hospodaření člověka.

Na území Chráněné krajinné oblasti Český kras se nachází 18 maloplošných chráněných území o celkové výměře 2702 ha, z toho 2 mezinárodně ceněné národní přírodní rezervace Karlštejn a Koda a 4 národní přírodní památky Černá rokle, Klouček, Kotýz a Zlatý kůň. Dále je zde chráněno 9 přírodních rezervací Karlické údolí, Klapice, Kobyla, Kulivá hora, Na Voskopě – připravovaná, Radošinské údolí, Staňkovka, Tetínské skály a Voškov a 4 přírodní památky Hvízdalka, Lom u Kozolup, Špičatý vrch a Zmrzlík.

Blíže informace lze získat na adrese:

Správa CHKO Český kras
Karlštejn 85, 267 18 Karlštejn
telefon: 0311/681713
fax : 0311/ 681023
e-mail: ckras@iol.cz

Vydáno v roce 1999 ve spolupráci Správy Chráněné krajinné oblasti Český kras a Agentury Koniklec. Neprodejné. Podpořeno v rámci otevřeného programu SSEV Pavučina a CSOP „Národní síť středisek ekologické osvěty, výchovy a vzdělávání“ podpořeného MŽP.

GEOLOGICKÁ STEŽKA

kulturního a přírodního
dědictví EVROPY
v Českém krasu

1949 **50** 1999

EUROPE, A COMMON HERITAGE
A COUNCIL OF EUROPE CAMPAIGN

6. Chrutenická šachta

Největší a nejvýznamnější železnorudný důl v Čechách. Těžba probíhala v letech 1861 - 1965. Postupně bylo otevřeno 84 pater, která zasahují až do hloubky 426 m pod povrch. V části zpřístupněných chodeb je vystavena řada exponátů připomínajících slavnou dobu železnorudného hornictví a lomařství v této oblasti.

7. Svatý Jan pod Skalou

Mohutná skalní stěna ve vápencích spodního devonu s jeskyněmi je dokladem obrovské erozní činnosti v průběhu čtvrtohor. Je zde unikátní profil nahromaděnou kupou holocénních pěnovců (sladkovodních vápenců).

11. Muzeum Českého krasu v Berouně

V muzeu jsou ke shlédnutí tyto stálé expozice s přírodopisnou tematikou: geologicko-paleontologická expozice Barrandien, živá příroda Českého krasu, Český kras - osídlení člověkem, Jeskyně a jeskyňáři v Českém krasu. Shlédnutí expozic podá představu o vývoji živé i neživé přírody v oblasti.

8. Zlatý kůň u Koněprus

Spodnodedevonské koněpruské vápence vytvářejí útesový komplex. V nadloží šedé, vrstevnaté suchomastské vápence, při hranici vchody do krasových prostor Koněpruských jeskyní. Ve východní části lomu je paleontologická lokalita v suti hrubozrnných bioklastických vápenců, které jsou tvořeny převážně pevnými zbytky organismů (zejména mořských lilijic) žijících v blízkosti útesu. Sběr povolen pouze ze suti za pomoci geologického kladívka.

9. Lom na Kobyle

Opuštěný lom ve spodnodedevonských vápencích. V severní stěně názorně odkryta směrná porucha - očkavský přesmyk. Několik menších krasových jevů s význačnými archeologickými a geologickými nálezy.

5. Barrandovy jámy

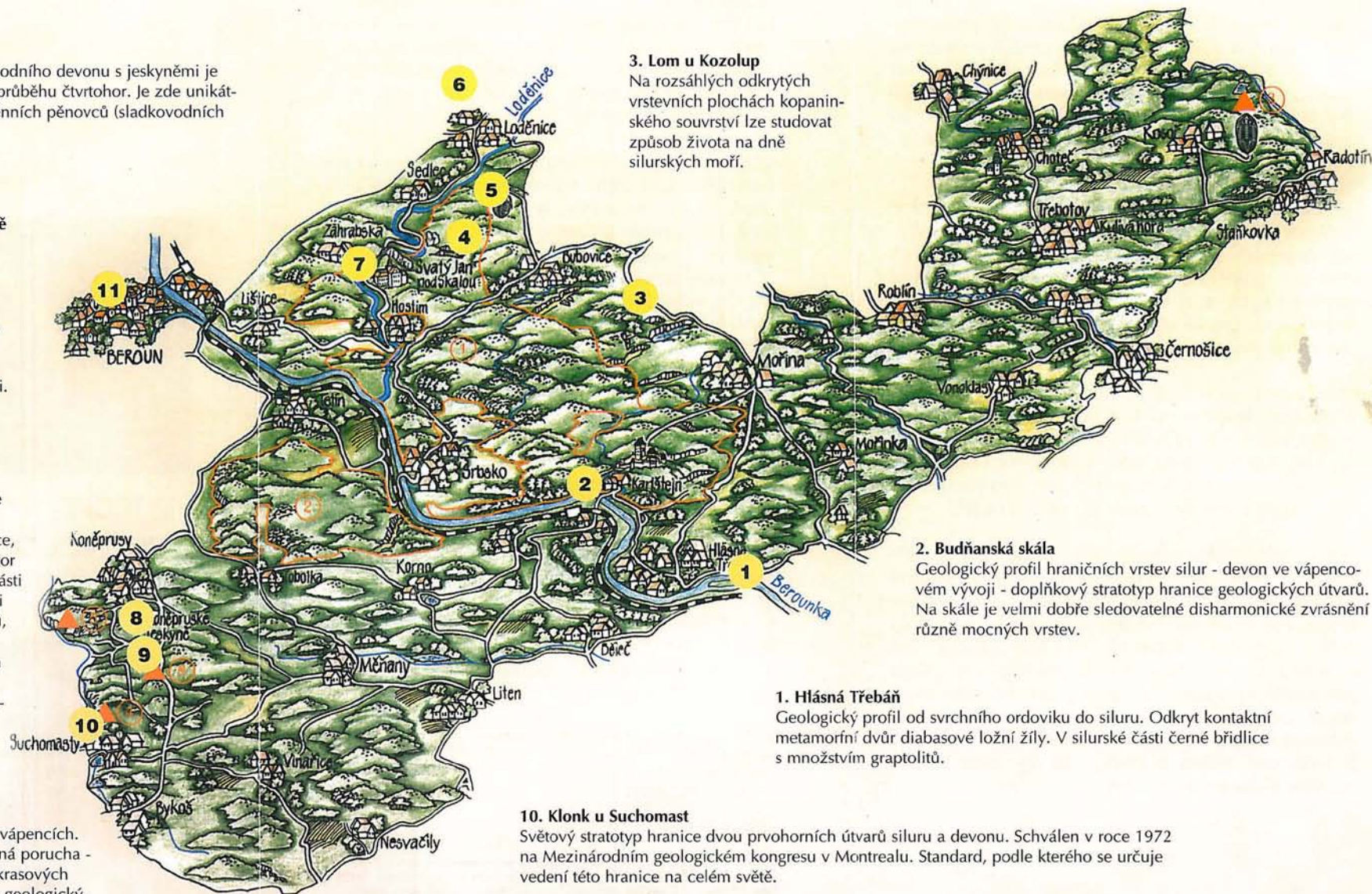
Stratigrafický řez silurem, ve kterém je instruktivně zachycen přechod sedimentace břidlic a tufitů do sedimentace vápence. V blízkosti staré jámy po hledačích zkamenělin z dob Joachima Barranda.

3. Lom u Kozolup

Na rozsáhlých odkrytých vrstevních plochách kopaninského souvrství lze studovat způsob života na dně silurských moří.

4. Bývalé Solvayovy lomy

Muzeum těžby a dopravy vápence v Českém krasu a skanzen "Bývalé Solvayovy lomy". V lomech probíhala od roku 1918 těžba vápence na výrobu sody firmou Solvay. Ve skanzenu je zpřístupněna část dopravní štol, jízda v důlních vozech, třídníra, sklad trhavín a mnoho dalších objektů a exponátů.

2. Budňanská skála

Geologický profil hraničních vrstev silur - devon ve vápencovém vývoji - doplňkový stratotyp hranice geologických útvarů. Na skále je velmi dobře sledovatelné disharmonické zvrásnění různě mocných vrstev.

1. Hlásná Třebán

Geologický profil od svrchního ordoviku do siluru. Odkryt kontaktní metamorfnní dvůr diabasové ložní žíly. V silurské části černé břidlice s množstvím graptolitů.

10. Klonek u Suchomast

Světový stratotyp hranice dvou prvohorních útvarů siluru a devonu. Schválen v roce 1972 na Mezinárodním geologickém kongresu v Montrealu. Standard, podle kterého se určuje vedení této hranice na celém světě.